

השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

צ.

עין משפט גב מצוה

והדשות. דישת שזלני בתרומה וזמעשר כגון שהקדמו בשזלנין: **אין עובר**. כלל תחסום: **המרכסות**. משום דגמר מלאכתן למעשר משעת דישה: **תרומה ומעשר**. דתסת דיש לאו בתרומה ומעשר משתעי קרא דאין תרומה ומעשר סתם אלא מן המירוח ואילן כרכתיב (בבבבב) כדגן מן הגורן:

מפני מראים העין. שלא יאמרו עליו שהוה חוסס: **כול**. מלא אגרוף: **בערסקלן שפיה**. שק או טרסקל מולין זבזורה והמאכל בתוכו ואוכלת: **נכרי הדש כפרו של ישראל**. אינן עובדים הצעלים שאמרו לו חסוס פרמי ודוש זה תצוהה שלך אין עליהם עבירת לא תחסוס: **גידולי תרומה**. שזרעה וגידלה הגידולין תרומה מדרבנן וזה אחד משמנה עשר דבר שרבו בית שמאי על בית הלל בזיכאות שבת (שבת פ:): **וכיון דלאו תרומה מדאורייתא היא קרינא** ביה דיש סתמא: **בשלמא גידולי תרומה תרומה**. מדרבנן ואינן טריקין לשמועינן דעובר: **גידולי טבל**. תצוהה שנמרחת בכרי וזרעה צביצלה הרי היא כשאר חולין ואוכל הימנה ערמי עד שימרח דכיון דזרעו כלה צביל ליה איסוריה. ובתרומה הוא דגזור כדמפרש התם גזירה משום תרומה טהורה ציד ישראל שמא זרענה להפטר שלא יתננה לכהן אי נמי משום תרומה טמאה ציד כהן דלמא משקה לה לזרעה ואחרי זה לדי תקלה: **פלוגתא דר' מאיר ור' יהודה** בקדושין (דף עג:): **ממון גבוה**. ולא קרינא ביה צדיקות. וגבי תרומה מיתוקמא שהיתה פרה של ישראל שאסור להאכילה תרומה ואפילו אם דש בה כהן דתנאי^א כהן ששכר פרה מישראל אע"פ שמוזנמיה עליו לא יאכלנה כרשיני תרומה: **היכי דמי**. דלית מעשר קודם דישה: **כגון שהקדמו**. וקרא שם עליו בשזלנין: **וולרי**. כיון דשם מעשר עליו לר' יהודה נהי נמי דממון הדיוט הוא: **הא בעי חומה**. שאסור לאכלו חוץ לחומת ירושלים ויכתיב אפי' לאו דלא תחסוס ודמי לאו דלא תוכל לאכול בשערך: **ביום פאגו**. ה"קף חילון של ירושלים שהוספו עליו קרוי בית פאגו. ונראה לי שהוה לשון כבישתה של עיר שונגל"א בלע"ז כדלמרינן פרק קמח (דף ע"ג) זה קנה חמור וצית פניה: **לאן במעשר דמאי**. דליתיה אלא מדרבנן. הלוקח מעם הארץ שחייבו להפריש מעשר שני על הספק ולהעלותו לירושלים: **אף הוא**. יומתן כהן גדול במס' סוטה (דף מח:). **ציעל אם היודוי**. של מעשר ואפילו של חכמים שאין לומר בערמי הקדש מן הצית וגם נתמיו ללוי לפי שלא היו נוהגים מעשר ראשון ללוי כהלכתו דרממנא אמר ללוים וקנסיהו עזרא וזה לתמו לכהנים: **וגור על הדמאי**. צלוקה מעם הארץ שיפריש הכל מספק מפני שהטבל עון מיתה חוץ מן התרומה שלא גזר להפרישה ולא גזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול תרומה גדולה: **תרומה מעשר**. שהלוי מפריש לכהן מעשר מן המעשר והוא קרוי תרומה ואסור בתרומה: **ומסרום**. חולי מעיים וקרוין אותו ריו"ר מו"ל רעו כלל כמים והמתין קשין לה: **חסוס פרמי ודוש זה**. דישה שלך: **אמירה לנכרי שבות**. מדרבנן ומגנחין

והדשות במעשר ובתרומה אינו עובר משום לא תחסום. פי' צקונטרס דתסת דיש לא הוי תרומה ומעשר שאין רגילות להיות תרומה ומעשר אלא אחר מירוח תימה דל"כ אפילו הן מולין מתוקנים לא יעבור דאין רגילות להיות מתוקנים קודם מירוח ונראה לטעמא משום דתמידי דישו דמשמע הראוי לו ומעשר ממון גבוה הוא ותרומה נמי לישראל אסור ליתן לפני צהממו ואפילו כהן דוקא כרשינין שהוא מאכל צהממו מותר להאכיל ולא חטין משום הפקד תרומה וכן דריש צהדיא צמעילה (דף ע"ג). **ושם ד"ה מחו** מדקדשו גבי הא דתנן וכן פרה לא תאכל כרשיני הקדש: **גידולי מעשר חורין**. דלא שייך למיגזר שמא ישהה צידו ויצער צטומאה דלמא ישהה כיון שיכול לפדותו ואפילו לקוח כנסף מעשר שנטמא דלינו נפדה לרבי יהודה לא גזרו על גידולין דליהו מעשר כיון דעיקר מעשר י' לו פריין: **כאן במעשר ראשון דמיקרי דישו כאן במעשר שני**. דאפילו לר' יהודה אינו עובר חוץ לחומה כדפריך בסמון והא בעי חומה ומימה והלא אי לאו רעך היה אוכל פועל משל הקדש כי היכי דשרי משל חזירו ולא הוי גזל וה"ל אית לן למימר דשרי חוץ לחומה דהא לרבי יהודה ממנו הוא ויכול לקדש בו האשה אפילו חוץ לחומה כדמשמע בקדושין (דף ע"ג): **וי"ל דאפילו הכי** (לא) קרינן דישו שלו ולא של רעך דה"ל אמרינן כסוף פרק חלק (פסהדיון דף ק"א): **לכולי עלמא** לא מיקרי שללה גבי עיר הנדחת ופטורה מן החלה דלא מיקרי עריסותיהם:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והדשות בתרומה ומעשר אינו עובר משום כל תחסום אבל מפני מראית העין מביא בול מאותו המין ותולה לה בטרסקלין שבפיה ר"ש בן יוחאי אומר מביא כרשינים ותולה לה שהכרשינים יפות לה מן הכל ורמינהו פרות המרכסות בתבואה אינו עובר משום כל תחסום והדשות בתרומה ומעשר עובר משום כל תחסום ונכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר משום כל תחסום דוישראל הדש בפרתו של נכרי עובר משום כל תחסום קשיא תרומה אחרונה קשיא מעשר אמעשר בשלמא תרומה אחרונה לא קשיא כאן בתרומה כאן בגידולי תרומה אלא מעשר אמעשר קשיא וכי תימא מעשר אמעשר נמי לא קשיא כאן במעשר כאן בגידולי מעשר בשלמא יגידולי תרומה אלא גידולי מעשר חולין יגנהו דתנן^א גידולי טבל ויגידולי מעשר שני חולין אלא לא קשיא הא במעשר ראשון הא במעשר שני ואיבעית אימא הא והא במעשר שני ולא קשיא הא רבי מאיר הא רבי יהודה הא ר"מ^ב דאמר במעשר^א מומן גבוה הוא הא רבי יהודה דאמר מעשר שני מומן הדיוט הוא היכי דמי כגון שהקדמו בשבולין ולר' יהודה^א והא בעי חומה כגון שדש לפנים מחומת בית פאגו איבעית אימא לא קשיא כאן במעשר ודאי כאן במעשר דמאי השתא דארתית להכי תרומה אחרונה נמי לא קשיא כאן בתרומת ודאי כאן בתרומת דמאי בשלמא מעשר דמאי אימא אלא תרומת דמאי מי אימא והתניא^א יאף הוא ביטל את היודוי וגזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד אלא לא קשיא כאן בתרומת מעשר ודאי כאן בתרומת מעשר דמאי בעו מיניה מרב ששת היתה אוכלת ומתרות מהו משום דמעלי לה הוא והא לא מעלי לה או דלמא דחויא ומצמצערא והא חויא ומצמצערא אמר להו רב ששת תניתוה רבי שמעון בן יוחי אומר מביא כרשינים ותולה לה שהכרשינים יפות לה מן הכל שמע מינה משום דמעלי לה הוא שמע מינה איבעיא להו מהו שיאמר אדם לנכרי חסום פרמי ודוש בה מי אמרינן כי אמרינן^א אמירה לנכרי שבות הני מילי לענין שבת דאיסור סקילה אבל חסימה דאיסור לאו לא או דלמא^א שלא ת"ש נכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר משום כל תחסום מעבר הוא דלא עבר הא איסורא אימא כדון הוא דאיסורא נמי ליכא ואידי דתנא סיפא דישאל הדש בפרתו של נכרי עובר תנא רישא אינו עובר תא שמע דשלחו ליה לאבוה דשמואל הלוי תורי דגנבין דהתם לפי שהתחיל כבר לחרוש מפני דריי שלום: **אבל הכא** דאיסור לאו שרי. אע"ג דבמס' מו"ק (דף ע"ג) אמרינן^א דבשביעית וחולו של מועד אסור אמירה לנכרי משום דשבת ויו"ט חדא מילתא היא וגזרו אטו שבת: **דגנבין** זהו ארמאי. בשאלמות דרב אחאי^א מפרש שרי קושטין דער צבים של צהמה בחוקה והנכרי גונב הדינר ודולס הכיס ומסרסו ולשון גנבין להו לא משמע הכי שלא צאין לגנוב רק הדינר: מחלפי

- א) תרומות פי"ג מה"ל
- ב) קדושין כ"ד (וש"ל)
- ג) סוטה מ"ה. יומא ט.
- ד) מספ' דסוטה פי"ג.
- ה) שבת ק"ג. וש"ל.
- ו) נדרים כ"ה. ו' ו"ל
- ז) והיא משנה בתרומות
- ח) פי"א מ"ט. ו' נדרים י"ג.
- ט) גי' ר"ל דבשבת.
- י) גפ' אמור ס"ה ק"ל.

הגהות הב"ח

א) גבי ר"מ דאמר מעשר שני ממון: (ב) שם ולר' יהודה הא כ"ל ואת' נמחק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בית פאגו. ה"קף חילון. ע"י פסהדיון ו"ד ע"כ ברש"י ד"ה בית פאגו ומנחת ע"כ ע"כ ד"ה חוץ לחומה: תוס' ד"ה אבל וכו' וגזרו אטו שבת. ע"י ר"ה דף ע"כ חוץ ר"ה ד"ה שאין ועין בבית ר"ה הלכות כלאים:

מה א ב מ"י פי"ג מה"ל שכיבות הלכה ד ועי' בהשגות וצ"מ סמג לאון קפד טו"ש ע"מ ח"י שלם ספיק ח ועין בה"ה: **מו ג ג מ"י** שם הלכה ג טו"ש ע"כ ספיק ח: **מו ד מ"י** שם הל' ד ה: **מה ו מ"י** פי"א מה"ל תרומות הלכה כה: **בב ז מ"י** פ"ו מהלכות מעשר הלכה א סמג עשין קלח: **ג ח מ"י** פ"ו מהלכות מעשר שני הלכה טו: **ג ט מ"י** שם פי"ג הלכה ח: **ג י מ"י** פי"ג מהלכות שכיבות הלכה ד ה: **גכ כ מ"י** פי"א מהלכות מעשר שני הלכה יג: **גד ל מ"י** פ"ט מהלכות מעשר הלכה א סמג עשין קלח: **גה מ מ"י** פי"ג מהלכות שכיבות הלכה ד ה: **גו נ מ"י** שם הלכה ג סמג לאון קפד טור ש"ע ח"מ ח"י שלם ספיק ז: **גז ס מ"י** פ"ו מהלכות שבת הלכה א סמג לאון סה טו"ש ע"מ ח"י ח"י ש"ע ספיק ז: **גח ע מ"י** פי"ג מה"ל שכיבות הלכה ג סמג לאון קפד טו"ש ע"מ ח"י ח"י ש"ע ספיק ז: **גח ע מ"י** פי"ג מה"ל שכיבות הלכה ג סמג לאון קפד טו"ש ע"מ ח"י ח"י ש"ע ספיק ז:

לעזי רש"י

שונגל"א [צינגל"א]. חומה המקיפה את העיר. ריו"ר [ריילי"ד]. לשלשל (נאמר בפרה).